Ч. 50. Чернівці, пятниця дня 29. цвітня (12. мая) 1905 р. Ричник XXI.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятниці і неділї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:
на цілий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . . 1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Народні бібліотеки.

(Конець).

Оказує ся про те, що у нас на разї за зичене книжок треба конче брати якусь оплату. В малих містах, де льокаль на бібліотеку майже нічо не коштує, вистарчить, як член бібліотели дасть вкладки місячної 10 сот., а крім сего по 2 сот. від кождої позиченої книжки. Для надзвичайних сталих членів вкладка 1 кор. на рік повинна вистарчити і заступити місячну вкладку. Оплату по 2 сот. за книжку треба стягати конче, бо досьвід бібліотек по иньших краях виказав, що більшість читакчих, як нема ніякої оплати, забирає за богато книжок з бібліотеки і поверховно їх через се читає; бібліотека має проте шкоду, а читаючий не має пожитку. Єсли читаючий платить оплату, то читає їх основно. Книжок 5—10 на одну родину річно є результатом добрим. Бібліотеки такі мусять бути доступні в малих містах тижнево два рази по дві години, а в більших містах денно 3—6 годин. Добрий публичний звіт з бібліотеки є найлучшим забезпеченєм перед заснїченєм товариства. Важною річию є також, щоб позичаючі були членами не звичайними але надзвичайними бібліотеки без права голосованя на зборах, щоб не дати нагоди до нападів на бібліотеки людям не занадто прихильним розвоєви нашого народу, як рівнож і ріжним урядам і властям. Є читаючий надзвичайним членом, але конче членом бібліотеки, то не може маґістрат ні уряд в часах політичної самоволї накинути бібліотецї аркушика промислового ні жадати концесиї на випозичальню книжок в цїли заробкованя. В статутї бібліотеки мусить однак знаходитись §., в котрім виразно стоялоб, що „інтереси“ статутово виключені і що бібліотека є товариством гуманітарним. При уряджeню бібліотеки в перших початках треба уважати на найбільшій вибір белетристики, а як найменьше науки; при виборі однак не треба бути дуже строгим. З розвоєм бібліотеки по кількох лїтах можна лекшу лектуру замінити поважнїйшою. Ідеалїсти, що при виборі книжок ставлять великі вимоги, є злими педаґоґами.

Якже тепер приступити до заложеня такої випозичальнї і звідки взяти на разї сих книжок, що сталиб основою таких випозичалень по всїх усюдах нашої країни? Найчастїйше буває так, що закуповує ся кілька книжок; до сего приходять ще безцїнні по більшій части даровані книжки і вже отвирає ся бібліотеку. Практика однак виказала, що до заложеня бібліотеки, єсли має вона добре розвиватись, потрібно бодай кілька соток книжок, бо за бідна бібліотека знеохотить читаючих і заснїтить ся. Для сіл і меньших місточок добрими були-б вандрівні бібліотеки, що взаїмно доповнялиб ся і що року переносились з місця одного на друге, бо тодї (принявши, що так робилиб 3 бібліотеки, кожда по 500 книжок) кожде село малоб в протягу 3 лїт 1500 книжок до читаня. Розуміє ся що доповненє їх мусїлоб відбуватись після якогось системy, щоб тих самих книжок не закуповано до всїх трех бібліотек, лиш до кождої з них иньших. Розуміє ся, що обовязком цїлої нашої суспільности є прийти в сїй цїли з самопомочию.

На заходї, а особливо в Анґлїї і Сполучених державах кожде майже місто має публичні бібліотеки в пишних, умисно на се збудованих будинках. В Анґлїї обовязує від кільканайцять лїт „біль Еварта“. Після постанови сеї устави громади оподатковують своїх громадян на річ закладаня і удержуваня публичних бібліотек. Податок такий самий завів у себе від недавна і Япан. В Парижи було в р. 1900 76 публичних бібліотек; в Берлинї 234; в Висшій Австриї 59; в Чехах 160; в низшій Австриї 114; в Відни 13 народних, 5 ґарнїзонових, 4 ремісничих, 3 шпитальних, а 3 при судах, разом 28 публичних бібліотек. В Сполучених державах було в р. 1900 5000 публичних бібліотек з 45 міл. книжок, з чого більше як 1000 мало свої власні доми, а в р. 1900 видано на закупно книжок 24 міл. долярів. На Угорщинї закладають по всїх військових касарнях бібліотеки народних популярних книжок. У нас також декуди по домах карних, шпиталях, закладають також бібліотеки.

Нїм проте і у нас будемо мусїли в сей спосіб, як се вже є в Анґлїї, дбати о духові потреби нашого пароду, заспокоюймо їх поки що дорогою самопомочи суспільної через спільні змаганя всїх усьвідомлених одиниць нашого народу та через заснованє великої головної випозичальнї у Львові, якаб підпомагала в початках бодай закладанє по цїлім нашім краю таких повітових бібліотек і випозичалень, що засву заялиб ся заснованєм публичних бібліотек та випозичалень по наших селах після вказівок, висше наведених. Нову книжку вправдї не одну можна-б собі і купити, але не одному з нас відношенє між жадобою читаня, а єго материяльними средствами вийшлоб за дороге; можна вправдї позичити собі книжку декотру і тепер по ріжних „Бесїдах“ по більших містах, але щож се за вибір в бібліотецї, що містить ся на одній полици, та в кінци і „Бесїд“ сих у нас не богато.

Основанє такої головної випозичальнї у Львові не представляло-б тепер знову так великих трудностий, відколи Наукове Товариство імени Шевченка отворило вже велику книгарню у просторім льокали у Львові, де вже і тепер є кілька таких випозичалень по книгарнях польских, як у Поланецкого, Альтенберба, Сайфарта і Ґубриновича, Келера. Наше заслужене Товариство має богато своїх власних і чужих творів, що могли-б становити дуже легко першу основу такої головної випозичальнї, має воно і власну переплетню, в якій в своїм зарядї довершувало би доконечної оправи книжок, призначених на випозичанє, а в кінци і льокаль і персонал, при помочи якого випозичальня дала-б вести ся разом з книгарнею. Доходи за випозичанє книжок збогачували-б випозичальню новостями, а через те й приєднували-б чим раз ширші круги абонентів і спонукували-б до закладаня дальших випозичалень і публичних бібліотек по містах, місточках і селах. Не закладаймо проте рук, а берім ся до роботи і на сїм поли; порозуміймось в сїй справі з нашим заслуженим товариством — а наслїдки нашої роботи певно не дадуть на себе довго ждати.

Полїтичний перегляд.

Австрия. В міністерстві желїзниць наступають скоро зміни в ріжних департаментах. Шеф президияльний Форстер, права рука Вітека, зістав усунений, а на его місце приходить бар. Бангавс, з чого є дуже вдоволені круги урядничі. В богато дневниках нїмецких появили ся голоси, які неконечно попирають прямованє правительства в цїли реконструкциї кабінету на кабінет парляментарний; поки що не знати ким они інспіровані. На засїданю парляменту з дня 10. с. м. по відчитаню кількох інтерпеляций відповів мін. справ внутр. ґр. Біляндт-Райдт на інтерпеляцию посла Пернерсторфера і Дашиньского в справі процесу „Ґутман-Кербер-Zeit“. Мінїстер констатує, на підставі урядових доходжень з цїлою певностию, виключаючою всяку можли-

Кость Ганусенко.

„СЇЧ“.

Присьв. дорогому товаришеви Г. Гордому.

Отець Василий проходжував ся по хатї, гладячи свою довгу чорну бороду. — Було перед полуднем. На дворі пекло сонце несамовито, а через отворене вікно влїтала до хати спека і ставало що раз горячійше...

„Добродзїка“ порала ся з служницею у кухни при шпаргатї, готовлючи обід...

Отець Василий глянув на годинник, що висїв на стїнї. Ледво пів до дванайцятої. До обіду ще з година, а тут так нудно — нема що робити.

— Тінцю — де вчерашна почта? — запитав отець Василий отворивши кухонні двері...

— За люстром у великій хатї, — відповіла „добродзїка“.

Отець Василий пійшов до другої кімнати і за хвилину вніс спорий пакунок ґазет...

Він тримав з „мягкими“ Русинами і попирав всї їхні видавництва та тримав їх ґазети.

Вибрав одну з ґазет і зачав читати... На дворі ізняв ся вітер і кружляв в повітрю, несучи з собою порох та сухе листє. Нараз гримнув він отвореним вікном... Отець Василий не чув нічого. — Усьміх вдоволеня лежав на його обличу. Він читав як раз опис отвореня читальнї в сусїднім селї, на котрім був також він... Там стояло:

„Між прибувшими гостями був також отець Василь Перекотиньский. Є се один з немногих панотцїв, що пізнав свою задачу і йде у всїх дїлах рука в руку з народом“, і т. д.

— „От що тото значить“, — подумав отець Василий.

— Таже там було щось до двайцять учителїв і жадного не назвали по імени, а мене панотця назвали... Він перестав читати і призадумав ся. Думав про свій стан і про те, як то він тяжко покінчив школи... Дванайцять лїт у ґімназиї лише, чотири роки у семинари — а щось три роки чекав, поки здав іспит, щоб потім висьвятити ся. Перед тим оженив ся у богатого сьвященника, у котрого став опісля сотрудником. По смерти тестя став на його місци парохом.

Се було не зле. Люди покірні і богаті. З учителем не їв ся, як другі панотцї по иньших селах... Противно — учитель був дуже порядний — цїлував панотця навіть на улици, коли його здибав, в руку.

А недавно надали ще одного учителя... Але той вже був не такий, як старий...

„Мазуром“ називав його панотець, тому що він був з Галичини. Він покінчив там студиї, а на Буковину прийшов учителювати. З панотцем не міг він нїколи порозуміти ся... А „добродзїка“ то таки бій забій на його... Бож чи чув хто таке!...

Він еї нїколи не цїлував у руку. Вклонив ся лише і казав „цїлую руцї“... А коли „добродзїка“ з навички подавала йому свою білу, пухку руку, то він потермосав еї здорово і лишав. — Найбільше-ж лютило отця Василия те, що Петруняк, так називав ся учитель, завсїгди коли лише панотець не прийшов на науку релїґії до школи, записував там „nicht erschienen“... Думки отця Василя перебила служниця, що увійшла накривати стіл...

При обідї запитала „добродзїка“: — Ти чогось нинї сумний Васю. Чого то?...

— Ет нїчого — відповів він і взяв ся завзятїйше до їди...

— Ага, а я тобі навіть забула казати, — сказала нараз „добродзїка“ — Каже Мариня, що вчера зібрав Петруняк усїх парубків у читальни, сьпівав там з ними і казав, що заведе якусь „Сїч“...

— Шо ти кажеш! — скрикнув отець Василий і перестав їсти... — І ти менї се аж тепер кажеш... О — я до того нїколи не допущу...

— Ігі — а то шо тото за якась „Сїч“, шо ти так си розсердив, — спитала здивована „добродзїка“...

— Шо то є?... Гнїздо безбожників! О, знаю я добре, до чого то веде... Там мужиків учуть того дїдьчого радикальства... Жаден би мене потім в руку не цїлував... Вони ще готові менї йозифіньский патент у читальни повісити... О, нї — нї — того не буде... Я таки зараз поїду до інспектора, а за тиждень буде пан Петруняк на десятім селї...

— — — — — — — — —

А улицею попри парохіяльний дім ішли парубки, сьпіваючи „Який то вітер“...

Кадобівцї, 10. IV. 1905.

віcть, що правительство попередно анї посередно, анї безпосередно з жаднім з названих промисловцїв анї з Ґутманом, анї з Рїддем, анї Мавтнером не пертрактувало в справі покликаня їх до палати панів, отже не могло також бути і мови о зложеню якихось сум на цїли правительства за таке покликане. Ся заява є цїлком згідна зі зізнанями Кербера, які він в суді зложив під присягою. Виходить з сего також безпідставність всяких при тій нагоді піднесених закидів против деяких урядників. Мін. іменем президента мінїстрів дає шефови секційному Сїґгардтови, як також през. краєв. Буковини Бляйлебенови сьвідоцтво строгої льояльности і найсумлїннїйшого сповнюваня обовязків. Відпирає також рішучо при тій нагоді піднесені закиди против намісника Чех ґр. Куденговего і против одного зі старостів. Дальше підносить мінїстер, що наданє титулів і ордерів та иньших відзначень не є актом правительственним, потребуючим контрасиґнованя, що однак справді в більшій части відзначеня дїють ся на внесеня правительства, котрі опирають ся на доходженях шефів краєвих. Підставу однак до пропозициї становлять заслуги осіб пропонованих до відзначеня через правительство, а до тих заслуг належить також попиранє цїлий гуманїтарних, артистичних і иньших, що лежать в інтересї добра публичного. На тій підставі опирали ся всї відзначеня пропоновані правительством. Мінїстер вказує на те, що в остантних 6 лїтах покликані були до палати панів самі заслужені особи. Длятого відпирає бесїдник деякі вискази, находячі ся в інтерпеляциї з цїлою строгостию. Мінїстер дає відмовну відповідь на жадане інтерпелянтів предложеня рахунків з фонду диспозицийного, яко противлячого ся понятю того фонду. Загальні твердженя не вистарчають, щоби можна говорити про „систем перекуплюваня преси". О скілько однак мова є о „подрібних потребах двору" в інтерпеляциї, то мінїстер то твердженє відпирає з цїлою рішучостию. Палата відтак переходить до дальшої дискусиї над митовою тарифою. Посол Шумаєр виступає зі становища бідної людности проти мита на мясо, заявляючи, що в такім случаю робітники будуть мусїли борота ся о підвисшене платнї. По мін. Букоа, який просив о принятє тарифи без зміни промовляв пос. Розенцвайґ. Він говорив, що головним средством поживи для Буковини є кукурудза, якої річно спроваджує ся до краю 350.000 цетнарів. Колиж тепер підвисшить ся мито о 50 сот. на 2 кор., або що найменьше 80 сот. на 4 кор., то теперішна еміґрация перед голодом з Буковини замінить ся просто в масову утечу з краю. Пос. Розенцвайґ просив бодай о такі постанови для Буковини, які пороблено для Дальмациї, щоби звільнити від мита бодай певну скількість кукурузи привоженої до Буковини, отже тих 350.000 цетнарів, та при голосованю відкинено его внесене 125 голосами проти 108.

Угорщина. На засїданю сойму угорского 8. с. м. в дальшій дискусиї адресовій забрав слово Румун Попосічо, закидав всїм сторонництвам, що они прямують до злитя расового всїх народностий на Угорщинї, що рівнає ся борбі расовій. Проти сего твердженя промовляє президент палати Юст, зазначуючи, що народности на цїлім сьвітї не мають лїпших условин биту, як на Угорщинї (? *Ред.*) Мадяри жадають лише, щоби всї народности на Угорщинї навчили ся по угорски говорити. На засїданю 9. с. м. по залагодженю формальностий якась панї, чорно убрана, кинула з ґалєриї на салю петицию, кличучи: То суть мої жаданя національні! В петициї просила в імени иньших жінок матерій о ухвалене континґенту рекрутів, щоби резервістів не присилувано до дальшої служби. Панї вилеґітимувала ся яко жена урядника. Коли палата по тім епізодї утихомирила ся забрав в тягу дальшім адресової дискусиї слово хорват пос. Йосипович, заначаючи говорити по хорвацки, проти чого посли угорскі голосно протестують, кличучи: „То безвстидність" і т. и. Хорвати кличуть: „маємо право говорити по хорватски". Президент просить о спокій. Голоси на скрайній лївициї: „Він має вправдї право говорити по хорватски, але то не гарно. Йосипович є членом рад надзорчих 12 угорских институций і уміє по угорски!" Йосипович заявляє, що хотів тілько пригадати право Хорватів говорити по хорватски і говорить дальше по угорски. Полемізує з твердженем попередних бесїдників, що в р. 1867 тілько з чемности признано хорватській обороні краєвій на язик хорватский в команді і обговорює подрібно обради, які попередили повстане того закона. Відтак забирає голос ґр. Апоний, заявляючи, що не дасть ся збаламутити порушеннем численних тем меньше важних справ. Становище більшости палати в справі нальоговій є звісне: рівне право для всїх горожан держави, але опір проти сепаратистичних прямовань правно державної натури. На засїданю сойму з дня 10. с. м. в дальшій дискусиї адресовій забрав голос ґр. Апоний і говорив, що партия лїберальна хотїла утримати си при власти при помочи замаху стану. Процес, який та партия підчас виборів програла, був не процесом цивільним, а карним і она повинна би витягнути з того пораженя консеквенцию та перейти до опозициї; та опозиция єї тодї би лише була можлива, коли би она в жаданях національних пішла дальше ще, як коаліция, котра має нинї власть. А се неможливе є нинї, коли партия лїберальна в всїх справах не посуває ся вперед, але цофає ся і коли єї тенденциєю є удержанє гармониї з короною. Нинї становить та партия перешкоду для національного розвою Угорщини. Мусїла она мати якісь тайні наміри, прямуючи до зміни реґуляміну і замаху стану. В кінци ґр. Апоний зауважав, що цїла опінїя в Австриї є звернена проти Угрів, а монарх находить ся під впливом тої опінїї. Сю мову ґр. Апонїя лївиця перерывала часточучними оплесками. По навзї забрав голос ґр. Тіса, а тодї за покликом Польония цїла лївиця вийшла зі салї. Ґр. Тіса заявляє, що партия лїберальна і в ролї опозициї віддасть краєви великі заслуги. В клюбі лїберальним заявив ґр. Тіса, що цїлию его подорожи до Відня було переконати цїсаря о шкідливости его інтерімістичного кабінету, та що сподїє ся, що кабінет сей буде в невдовзї звільнений від провізоричного правлїня. Кружать погоговски, що буде утворений кабінет чисто урядничий з бар. Ервіном Росньором на чолї.

Рим. Папа прислав цареви письмо з подякою за улекшеня, які в королївстві Польскім і в Росиї пороблено католикам.

Росия й Японія.

Ґен. Леневич телеґрафував 7. с. м., що капітан Роде предприняв на торпедовци досліди берегів японьских і в віддаленю двох миль від Сутсукі зловив човно японьске, котрого залога схоронила ся на сушу, а в віддаленю 15 миль зловив друге човно і припранспортував їх до Владивостоку. Що до стану фльоти владивостоцкої, то „Расcія" і „Громобой" є вже направлені, але „Боґатир" ще не є здатний до ужитку. Урядово оголошено, що зближуване ся до островів Пескадорских на 10 миль морских від побережа є небезпечне задля мін морских. Ескадра Небоґатова явила ся дня 9. с. м. недалеко Сеґону і хотїла вплинути до порту, але стрінула по дорозї один корабель з фльоти Рождественского, що приніс єї приказ, щоби получене їх наступило поза водами француцкими. В виду сего Небоґатов виплив на повне море і попрямував до побереж анамских, де мабуть наступить злука обох фльот. В палаті торговельний в Токіо поставлено внесене, щоби задля зломаня через Францию неутральности на річ Росиї зірвати з Францию всякі торговельні зносини. На суші сподїють ся також в короткім часї децидуючих подій, бо Ояма готує ся енерґічно до головної розправи крила японьскі остро висунули ся на перед, а сторожі задні росийскі мусять цофати ся. „Köln. Ztg." доносить, що сили японьскі громадять ся на лїнїї над рікою Ляо. Японьскі сторожі передні, котрі мають виступити проти рос. правого крила, громадять ся на великій дорозї Вакумоен-Башицушан.

НОВИНКИ.

Черніві, 11. мая 1905.

Шіллерові роковини в Чернівцях відсьвятковано дня 9. с. м. величаво у всїх шкільних заведенях, при чім шкільній молодїжи роздано 8000 Шіллерової житеписи. З окрема відсьвяткувала память нїмецкого ґенія і черновецка мійска рада в 12. годині в полудне у великій сали музичній при участи всїх сьвітских, духовних і військових представників. По відсьпіваню, „Гимну до Безконечного" хором мужеского товариства сьпівацкого під управою професора Горнера, промовив бурмістер міста др. Райс, витаючи зібраних та підчеркуючи ориґінальну появу, що Шіллеровий ювілей сьвяткують всї народи заселюючі Буковину. Вкінци згадав про звісні вже ухвали ради мійскої для пошанованя Шіллерового ювілею. За ним вступив на трибуну радний міста і інспектор краю Тумлірж і виголосив досить довгу промову, в якій старав ся зясувати провідні ідеї Шіллерової творчости. На кінци своєї промови зложив на Шіллеровім бюстї вінець від ради мійскої. Після сего увінчала Шілеровий бюст ґрупа румуньских і українських дівчат. Від сих груп промовила панна Костецка: Високоповажані й високодостойні Участники нинїшного сьвята! Нинї обходить в цїлім сьвітї нїмецкий нарід сьвято 100-лїтної річницї смерти свого великого ґенія Фридриха Шілера. Але той ґеній нїмецкого народа став ся всесьвітним просьвітителем, тож і ми Русини беремо радо участь в тім їх великім народнім сьвятї й кличемо з щирого серця: память великого ґенїя Шілера най живе від рода в рід! Від Поляків промовляв др. Мішки. Тепер виконали сполучені хори і оркестра конець 9. симфониї, чим закінчено сьвято.

Минувшість перед судом. Мінїстерство справедливости розіслало до всїх судів карних розпорядженє, в якім обговорює справу випитуваня ся обвинувачених о їх минувшість. Передовсім пригадує той обіжник на давнїйше ро-

З приповістон Будди.

О заслузї.

Був собі богатий чоловік, що мав звичай скликувати до себе сусїдних Браманів, обдаровувати їх богатими дарами і приносити великі жертви богам.

А Благословенний сказав: Єслиб чоловік приносив тисячу жертв що місяця і давав дари без перестанку, він не зрівнає ся тому, хто бодай невеличку хвилю є справедливий.

Дальше Будда говорив: Є чотири роди жертв: перший, коли жертва є велика, а заслуга мала; другий, коли жертва є мала і заслуга мала; третий, коли жертва є мала, а заслуга велика і четвертий, коли жертва є велика і заслуга велика.

Перше лучає ся тодї, коли чоловік відбирає житє в цїли жертвованя его богам, полученого з обідами й веселїстю. Тодї жертва є велика, але заслуга справдї дуже мала.

Малою є жертва й заслуга, коли чоловік в захланности свого недоброго серця задержує для себе часть з того, що намірив жертвувати.

Великою однак є заслуга, хоч жертва мала, єсли чоловік приносить єї в любови і з бажанем рости в розумі та доброті.

В кінци великою є жертва і заслуга, наколи богатий чоловік, безкористно і з розумом Будди дає жертви і основує институциї для добра людскости, щоби просьвітити уми ближних і заспокоїти їх потреби.

Миротворець.

Два королї посперечали ся між собою о кусень землї і вже мало прийти до війни між ними.

А Будда побачивши королїв з їх військами готовими до борби, попросив, щоби єму розповіли причину своєї суперечки. Вислухавши одну і другу сторону, він сказав:

„Я виразумів, що ся земля, о котру спорите, має вартість для декотрих з ваших людей, але чи має она вартість сама в собі крім тої вартости, яку має для людий?"

„Нї, она сама в собі не має жадної вартости" — була відповідь.

Татагата продовжав: „Коли ви станете до борби, чи не є правда, що многі з вас зістануть в ній убиті, а навіть королївскі житя будуть виставлені на небезпечеьство?

„Справдї", відповіли єму королї, „що в борбі мусять згинути многі з наших людий, а й наші житя не будуть безпечні".

„А кров людий", питав дальше Будда, „чи має меньше вартости сама в собі, як кусень землї?"

„Нї", відказали королї, „житє людий, а особливо королїв, є вельми цїнне, оно не дасть ся нїчим оплатити".

Тодї Будда сказав: „І ви хочете жертвувати тим, що має так велику вартість задля того, що не має жадної вартости?"

По сїм зліcть опустила королїв і они погодили ся мирним способом.

Голодний пес.

Був собі раз великий цар, що дуже гнобив свій нарід і піддані ненавидїли его. Почувши, що Совершенний є в его царстві, цар сей конечно забажав видїти его. Коли Благословенний прийшов перед него, цар запитав: „Чи не можеш дати менї яку науку, що розігравлаб мене, а заразом була хосенною для мене?"

Благословенний відповів: „Розкажу тобі повістку про голодного пса: Одного разу жив недобрий тиран, а бог Индра перебравши ся за стрільця зійшов на землю враз з демоном Маталї, котрий перекинув ся в великаньского пса. Коли стрілець і пес увійшли до палати, пес зачав вити так страшно, що аж мури палати трясли ся у своїх підвалинах. Перестрашений тиран покликав стрільця до себе і поспитав чому пес вие так страшно. „Він голоден", відказав стрілець і сейчас наляканий тиран приказав псови дати їсти. Вся їда приготована на королївский бенкет опинилась скоро в писку сего великаньского пса, але він не переставав вити. Тодї ще більше давали єму їсти, випорожнили всї припаси королївскі, але й те було надармо, пес вив дальше і дальше. „Чиж нема нїчого на сьвітї, щоб заспокоїло голод сего страшного собаки?" — поспитав тиран в розпуцї. „Нїчо", відказав стрілець, „хиба може мясо з усїх его ворогів". „Хто-ж ті его вороги?" запитав неспокійно тиран. Стрілець відповів: „Пес буде вити так довго, як довго суть голодні люди у краю, а его ворогами всї ті, що суть несправедливі і гноблять бідних". Тодї тиран нагадавши собі свої злі вчинки, покаяв ся і почав жити справедливо.

Скінчивши оповіданє, відозвав ся Благословенний до поблїдшого царя тими словами: „Скілько разів, великий царю, почуєш вите пса, пригадай собі сю науку Будди, а може навчиш ся, як заспокоїти голод сего страшного пса".

Із ам. „Свободи".

порялжене, в котрім піднесено, що сьвідків належить тілько в такім разї питати, чи були карані, зглядно чи проти них точили ся доходженя карні, если ся квестия окаже ся конечно важною для відбуваючого ся процесу. Навязуючи до сего, обіжник зазначує, що обвинувачений не може мати в рівнім степени права до таких зглядів, бо его положене є цїлком інакше, а відомість о его давнїйшім провадженю ся і о відносинах особистих має для поступованя карного велике значіне, так що суд повинен ті справи дуже докладно розслїдити в бігу слїдства. Зі змісту §§ 240, 245 і 252 з. о п. к. виходить ясно, що законодавець хотїв питаня, які ставить ся на початку поступованя доказового, ограничити до кілька тілько пунктів, а питане що до кар попередних цїлком вилучити: Судї повинні приступати до розсуджуваня справи цїлком неупереджені, а се було би трудне, еслиб дослїджувано зараз на початку розправи минувшість обвинуваченого; зате повинні они про се довідати ся докладно вже по зазнайомленю ся з актом обжалуваня і по переслуханю обвинуваченого. Коли однак то виясненє минувшости обвинуваченого перед судиями повинно наступити — нема точно сказано в законї і залежить се від предсїдателя. За правило тра приняти, що оно має наступити аж при кінци розправи. Також і особа обвинуваченого відіграє ту певну ролю в случах прим. коли ходить о дїло не ганьбляче і коли кара попередна відносить ся до дуже далекої минувшости та була наслїдком молодечої нерозваги, а на вирок не малаби впливу, колиби врештї обвинуваченний мав понести з тої причини значну моральну шкоду, належить ся задоволити просто ствердженем, що обвинувачений був вже караний.

Острі стріли на маневрах. „Naprzód“ доносить що підчас вправ дивізиї коло села Пастервїкі підчас атаку 13. полку піхоти на 56. відізвало ся нараз богато стрілів острих, а одна куля перелетїла коло голови фельдцайґмайстра Румера. Дивізіонер сейчас вправи здержав і зарядив ревізию карабінів, але без всякого результату.

Статистика вірувань у Росиї. Після обчислень статистичних з р. 1897. в цїлій Росиї на 125,665.190 мешканців 69·5 процент належало до церкви православної, 11 прец. до магомеданьскої, 9 проц. до римо-католицкої, 4·1 проц. до релїґії жидівскої, 2·9 проц. до церкви протестантскої 1·7 проц. було старовірців а 0·5 проц. будистів та лямаїтів і иньших нехристияньских вірувань. До православної церкви зачислені ту також уніяти. Церков православна, яко пануюча в цїлім царстві, має в 2 ґуб. 99 проц. членів, в 20 ґуб. висше 90 проц., в 3 ґуб. більшість православних. Церков римо-католицка панує особливо в Польщі, де мне 6,986.467 членів; старовірців є 2,173.738, а сектантів 1,221.512 осіб. Жидів в цїлій Росиї є 5,189.401.

Уратоване Нїяґари. Ріжні предприємцї завзяли ся були з'ужиткувати водопад Нїяґари до практичних цїлий. Именно хотїли запрягчи воду до того, щоб порушала машини для вироблюваня електрики. Доси достарчала Нїяґара 80.000 коний сили на ті цїли, тепер захотїли промисловцї забрати водопадови 400.000 коний сили, через що однак убулоби дуже богато води в каскадах і водопад стратив би цїлком на красї і величі. Тож опінїя публична постановила за всяку цїну ратувати красу водопада. Часописї вистарали ся о докази, що тїло законодатне стану нюйоркского дало ся перекупити величезними сумами і згодило ся на закон зізваляючий промисловцям на визиск водопаду. В виду сего часописи загрозили, що коли тїло законодатне не анулює тої ухвали, его членів оголосить ся публично разом з поданем суми гроший, за яку кождий з них дав перекупити ся. І часописи справдї оголосили кілька доказів корупциї, на разї імена ще затаюючи. Се мало такі наслїдки, що тїло законодатне ухвалу свою знесло і Нїяґара уратована.

Утеча арештованого революционера. В Лібаві арештовано оногдї одного з провідників соц. революционерів. Ескортував его офіцир з жандармами в дорожцї. Коли віхали в бічну улицю, нараз окружило дорожку кількох людий і почали стріляти до жандармів. Вивязала ся борба, серед якої арештований утїк. Офіцира і жандармів тяжко поранено.

Мій брат умер перед 150 лїтами. Перед судом в Льондонї один сьвідок запитаний, чи має братів і сестри відповів: Я мав брата, але він умер перед 150 лїтами. Предсїдатель, думаючи, що він жартує, накричав на него. Та сьвідок виказав, що він говорить правду: Его батько оженив ся перший раз в 19. роцї житя і тодї вродив ся ему один син, що в невдовзї і помер. 56 лїт пізнїйше батько оженив ся в друге в 75. роцї житя і тодї уродив ся сьвідок. Тепер він має 94 роки отже від смерти першого его брата минуло справдї 150 лїт.

100.000 за анонїмові листи. Від довшого часу діставали в Базилеї ріжні особи, професори, лїкарі і т. д. листи анонїмові звернені проти двох лїкарів жіночих хороб; вкінци упало підозріне, що се робить один з лїкарів. Щоби переконати ся і мати докази, що се якраз він є автором анонїмів, вислано до нього хлопця продаючого листовий папір з позначеними таємно ковертами. І в короткім часї дістали особи знов листи анонїмомі в тих позначених ковертах. В той спосіб викрито автора анонїмів і виточено ему процес, від якого відступлено доперва тодї, коли обвинуваченний згодив ся дати 100.000 на загально користні заведеня.

Страйк в Чікаґо. 5-го с. м. прийшло знов до борби між страйкарями і страйколомами. Страйкарі кидали камінями, вуглем і т. д. Полїция зробила ужиток зі збруї. Нараз бухла бомба серед возів. Настав загальний переляк і ледви найбільшим з'усилям полїциї удало ся завести назад порядок. Арештовано одного чоловіка, якого підозрівають о підложене бомби. — Пізнїйше одначе виказало ся, що цїла сензацийна історія з бомбою безосновна. То не була бомба тільки мішочок із зовсім не небезпечним порохом. Вістку про бомбу пустила в курс сама полїция, щоб спокійних горожан „відповідно“ настроїти супроти страйкарів.

Наші почти. Сьвітла почтова дирекция мабуть собі не дуже бере до серця всї ті скарги, що вічно появляють ся по наших часописах. Ото в Добринівцях урядує на почті вже від пару лїт якась Нїмкиня, що не лише писати або читати, але навіть нї слївця по руски говорити не вміє. І як тут порозуміти ся мужикови із нею? Прийде один або другий на почту, і як натрафить на когось, що вміє по руски, то щасте його, а так наслухає ся нїмецкої лайки і відходить домів із нїчим. Такий самий і листонош, тілько з тою відміною, що читати не вміє. Листи вандрують по цїлім селї, а часом і насидять ся довго по шинках, заки дістануть ся до рук властителя. Буває, що і пропадають оттак переходячи через ріжні руки. Нераз ще треба й довго почекати, поки „панунця“ втворять почту, за виїмкою пана дїдича, що має завжди вільний вступ. Ну, але то що иньшого! — Ми зробили би лише сьвітлу дирекцию на то уважну, що чейже почта є для людий, а не люди для почти! — *Інтересований.*

Пожар у Вашківцях над Чер. вибух дня 7. мая в хатї господаря Ілиї Константинюка, о год. 2-ій в ночи. Вогонь обняв скоро хату, однак з'алярмована „Сїч“ так скоро і уміло ратувала, що видерла прямо ріжні предмети з обнять страшного ворога; досить буде сказати, що хата горіла, а колешня і кошниця на два-три кроки від хати остались неушкоджені. Та заледво скінчилась акция ратункова і утомлені Січовики, — а було всїх около 200, — розійшлись по хатах, коли нараз загула труба — і блиснув знова вогонь, — сим разом на хатї Ст. Мардака (четаря „Сїчи“), сусїди І. Константинюка. І знова зачала ся борба Січовиків з вогнем, ратували на причуд відважно, кількох попекло ся і покалїчило ся при вогни, а вислїд працї був такий, що богато уратовано з полуміня. Попалені доми засекуровані, шкода виносить 1300 кор. Коли зважимо, як зкаменїло та байдужно приглядались давнїйше зломані страхом на відвазї селяне вогневи, а як тепер успішно борять ся з сим ворогом, то пізнамо безперечно важну культурну місию „Січий“. Они витворюють орґанїзацию і братолюбність та роздувають неодну іскру красних чеснот, яка лежить непостережена у серцю нашого народа. А такі іскри треба роздувати!

Угорщина а Японія. В кульоарах сойму збирають підписи комітету, що має складати ся з 500 осіб, котрі приготовляють експедицию до Япониї. Як в р. 1876, коли то молодїж угорска вручила вождови турецкому Абдуль-Керімови гонорову шаблю, так тепер мають вручити маршалкови Оямі шаблю з угорским і японьским написом від Угрів. Експедициєю має кермувати ґр. Евген Зіхи. Від'їде она 3. червня на анґлїйским пароходї з Лїверпулю.

Мілїярдери в старинї. Дневник француский „Gulois“ вичисляє ось яких мілїярдерів в старинї: Перше місце признає Саламонови, котрий мав посїдати 20 мілїярдів; на саму будову сьвятинї дістав він від батька Давида 10 мілїярдів. Крез, король Лїдиї мав 10 мілїярдів маєтку, а самій вирочнї дельфійскій жертвував дари вартости 100 мілїонів. Алєксандер В. добув в походї на Персию 4 мілїярди; маєток Люкуля оцїнено на 3 мілїярди, а Авґуст найбогатший цезар римский на саму будову терм видав з горою 50 мілїонів.

Нїмецкі культуртреґери в Африцї. Одно з письм нїмецких подає лист одного жовнїра з Африки, з якого наводимо такий виняток: „В ночи на новий рік убилисьмо 20 Герерів. То були цїлі наші сьвята. Набираємо ту великої рубашности. Убиваєм чорних лайдаків, нїчого собі при тім не думаючи — еще нас то бавить. Єсли жиємо 2 тижнї без битви, нападає нас рід шалу, всї є спрагнені пімсти і крови, Під Орнотоко кликали до нас жінки Герерів: „то наша вода, не дамо вам еї!“ Ми їх всїх повбивали“. Чиж не хоробрі і не культуртреґери?

Оповістки:

Іспити зрілости на Буковинї. Письменна матура тривати ме по всїх буковиньских ґімназиях і гр. прав. школї реальнїй в Чернівцях від 15. до 20. с. м., а в дівочім лїцею від 22. до 27. с. м.

Із ради шкільної краєвої. На послїднім засїданю ради шкільної краєв. порішено віднести ся до мінїстерства просьвіти і віроісповідань в справі установленя д-ра Константина Клима зубним лїкарем тутешної учительскої семинариї.

Із кругів духовних. Давнїйше подані іменованя в станиславівскій гр.-кат. епархії доповнюємо ще тим, що совітником епископскої консисториї з правом уживаня крилошаньских відзнак став іменований і о. Атанасій Левиньский, ц. к. проф. релїґії при тутешній ц. к. II. ґімназиї. — На опорожнену гр.-кат. парохію regial collotionis в Радівцях подав краєвий президент презенту о. Льву Бірецкому гр.-кат. сотрудникови в Радівцях.

Уступлене ґрафа Пачого. Першого секцийного шефа в мінїстерстві внутрішних справ і бувшого президента Буковини ґр. Ан. Пачого на его власну просьбу перенесено в сталий стан супочинку. Із сеї нагоди висловив ему цїсар найвисше признане за довголїтну вірну службу.

Від „Селяньскої Каси“. Звертає ся увагу всїх тих кас, що доси не прислали нам річних обрахунків за рік 1904 і виказу членів, щоби прислали їх як найскорше. *Старшина.*

Оповістка. Подаю до відомости, що в „Школї Музичній Бояна“ з днем 15. мая розпочинає ся на ново наука сьпіву сольового і гри на фортепянї. Прошу сих учеників, які вже ходили до школи як і нових на час зголосити ся, щоби можна уложити для всїх видний розклад годин науки. Услівя слїдуючі: наука триразова на тиждень оплата 8 корон місячно. Години шкільні що дня від 4.—7. години вечером. Учителька, яка удїляє науки сьпіву і фортепяну, здала дня 20. цьвітня с. р. трудний іспит державний з музики у Відни, так, що „Школа Бояна“ буде мати відповідну кваліфікована особу для узисканя концесиї на публичну школу, в якій будуть видавати ся і сьвідоцтва. Тепер „Школа Бояна“ не має, як відомо, нїякої підмоги, тож залежати буде і дальше лише від нашого загалу, чи буде можна постарати ся о концесионоване школи вже з новим роком шкільним, чи нї. Така школа потребує вже тревалої підстави правної, мусить наймити вже сталий льокаль за висшу як до тепер суму, і установити учителям сталий гонорар длятого сей поклик звернений до загалу на се, щоб громадним вписом здібних до науки музики дїтий дав пізнати, що такої школи треба. — Від заряду школи *Модест Левицький* яко делеґат вид. „Бук. Бояна“.

Із штуки і лїтератури.

Артистичний Вістник місячник посьвячений музицї і штуцї. Рочник I. Зошит IV. за цьвітень 1905. Зміст: Іван Труш: Наш проектований театр. Філярет Колесса: Кілька слів про збиране і гармонїзоване українських народних пісень з доданем листів Миколи Лисенка. Домет Людкевич: Наші видавництва і музикалїї за останні лїта (1900—1905). Іван Труш: Вистава українських артистів. Іван Труш: Адольф Менцель. Іван Труш: Артистичний орнамент окладинки. Огляд. Музика: Наш журнал і передплата 10 корон. Між ілюстрациями сего випуску находить ся: Таріль, робота Федя Шкрибляка. В парку, образ В. Маслянїкова. Таріль, робота Марка Меґеденюка. Митрополичий жезл, робота Миколи Шкрибляка. Фридрих Великий. А Менцля. — Артистичний Вістник видає „Союз сьпівацьких і музичних товариств у Львові“ ул. Вірменьска ч. 2 I. пов. Річна передплата виносить 10 корон. Для тих, хто уважає сю передплату за високу перепечатуємо замітку Арт. Вістника п. з. „Наш журнал і передплата 10 корон“. Вона звучить: Порівнюючи „Артистичний Вістник“ із подібними, у нас досить розповсюдненими нїмецькими видавництвами, приходить дехто з нашої громади до переконаня, що наш журнал рішучо за дорогий, що редакция немилосерно натягає людей — з чого повстають незадоволеня і закиди. Справдї, при порівнаню зошита „Артистичного Вістника“ з „Kunst für Alle“ наприклад впадає в очи: що там папір значно гарнїйший, а тим і дорожший, оздоби зошита добірнїйші, а ілюстраций там часто десять разів більше, нїж у нас. На такім зіставленю перестає утомлений мозок (часом навіть докторський) рутенця мислити і приходить передчасно до висновку, що пренумерата 10 корон за висока. Прошу поповнити на собі насильство і пробувати думати дальше в напрямі порівняня. — Цїна кождої фактури реґулює ся звичайно відповідно по числа консументів; чим більше їх, тим дешевший предмет. Одна клїша величкости 10 квадратових центиметрів кошує звичайно 10 корон; зладжене відбитки з неї для одного чоловіка коштувало би більш-меньше 12 корон — коли відбитки з тієї самої клїші зладжені для 10 тисяч пренумераторів, продавані по одному сотикови, приносить підприємцеви коло 80 корон чистого доходу. Як із одною клїшою, так більше-меньше дїє ся і з видавництвом журнала. Видаваний для кількох соток пренумераторів обходить ся редакция без дефіциту, але ще праця робітників не оплачує ся; аж кілька тисячів пренумераторів оплачують роботу редакторів і співробітників або й дають підприємству уже надвижку в грошах. І власне кількома як не кількадесятьома тисячами пренумераторів стоять редакциї нїмецких журналів. Ми можемо числити в першім роцї на 200 пренумераторів, в дальших роках на 300 до 500. Анї 200 анї 300 пренумераторів не можуть цїлком покрити коштів друку ілюстраций і паперу — не говорячи уже про платню редакторів, співробітників і про працю адмінїстраторів. У нас специяльно мусять редактори або близько редакциї стоячі співробітники при своїй роботї покласти на себе ще й обовязок вистарати ся відки кілька сот ґульденів для заплаченя ілюстраций і музичних додатків, не згадуючи уже про дрібні видатки, які покривають редактори самі. — Таке отже видавництво, як наше, ще довго не може оплачувати ся — не можна йому отже й робити закидів, що воно за дороге. На „німецький рахунок“ мусїли би ми пренумерату підвисшити на яких 50 або 60 ґульд. що найменьше. — Зрозумів ренський мозок? *Ів. Тр.*

Оголошеня Кас райфайзеньских.

Звичайні загальні збори. Каси пожичкової і щадничої для громади Драчинці відбудуть ся дня 21 мая с. р. о 2-ій год. пополудни в шкільнім будинку з слїдуючим порядком: 1. Прочитане протоколу. 2. Справоздане касове за рік 1904. 3. Білянс за рік 1904. 4. Зміна в радї надзорчій. 5. Зміна статуту §§. 8, 22, 23, 29, 48, 50, 51, 52, 58. 6. Вибір Старшини і Ради надзорчої. 7. Вільні внесеня і запитаня. — За старшину *Мих. Зотта*, касиер. *Василь Прокопець* начальник.

Загальні весняні збори „Каси пожичкової і щадничої“ для громади Руспе-Боул. стоваришеня зареєстрованого з необмеженою порукою відбудуть ся в недїлю дня 22. мая с. р. в громадскій канцил. о 3 ій год. пополудни з слїдуючим дневним порядком: 1. Отворене збору. 2. Прочитане протоколу. 3. Справоздане касове за рік 1904. 4. Вильосоване двох членів старшини. 5. Вильосоване другої третини ради надзорчої. 6. Вільні внесеня. *Старшина.*

Перші загальні збори „каси позичкової і щадничої для громади Серґіїв стов. зареєстрованого з необ. порукою“ відбудуть ся 21. мая 1905. о 2 годині пополудню із слїдуючим порядком дневним: 1. має ся установити, яку найбільшу і яку найменьшу суму позволяє ся одному чоловікови зложити до щадниці каси; має ся установити речинцї виповідженя для вкладок щадничих і речинцї платности відсотків від вкладок щадничих; має ся установити яку найбільшу позичку можна одному членови дати; має ся установити стопу процентову для вкладок щадничих і для позичок (§§ 52 в—е, 59, 63,65); 2. має ся ухвалити, що робити з лишеними в касї грішми і як роздобути потрібних для каси гроший; 3. ухвала в справі запомоги краєвої; 4. вибір касиера, і означене платнї для него (§§ 29, 51, 52 ж); 5. ухвала кілько має бути членів в радї надзорчій і вибір ради надзорчої (§§ 32, 40, 51), — *Старшина.*

Загальні весняні збори каси пожичкової і щадничої для громади Ленківцї відбудуть ся дня 21. мая 1905. 2. год. попол. в шкілнім будинку із слїдуючим порядком дневним: 1. Прочитане протоколу 2. Справоздане за рік 1905. 3. Вільні внесеня. *Старшина*

Упрашаю всїх тих Вп. панів що побрали календарі „Рускої Бесїди“ в розпродаж а до сеї пори не звернули анї гроший анї календарів, аби в можливо короткім часї зробили одно або друге.

З поважанем

Ів. Захарко.

Видає товариство **„Руска Рада“**, в Чернівцях. За редакцию відповідає: Іван Захарко

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.